

Горгани
природний заповідник

**Природно-
заповідний
фонд України**

Вісник заповідника

Січень 2025

Зміст

Діяльність служби державної охорони ПЗФ	2 ст.
Науково-дослідна робота	6 ст.
Еколого-освітня робота	10 ст.
Новини	12 ст.
Календар	15 ст.

Діяльність служби державної охорони ПЗФ

Працівниками Горганського і Черниківського ПНДВ протягом місяця проведено:

- 9 рейдів-перевірок по території природного заповідника «Горгани»;
- спостереження по програмі SMART, збір даних про рослинний і тваринний світ;
- облік диких звірів по снігу.

Працівниками відділу ДО ПЗФ проведено:

- патрулювання території заповідника з метою контролю наявності порушень законодавства;
- опрацювання вхідної кореспонденції;
- розробку «Мобілізаційного плану гасіння лісових пожеж на території природного заповідника «Горгани»;
- розробку «Плану організаційних заходів щодо запобігання і гасіння пожеж природного заповідника «Горгани» на пожежонебезпечний період 2025 року».

Продовжується зимовий моніторинг хижих ссавців з допомогою фотопасток за методикою Франкфуртського зоологічного товариства.

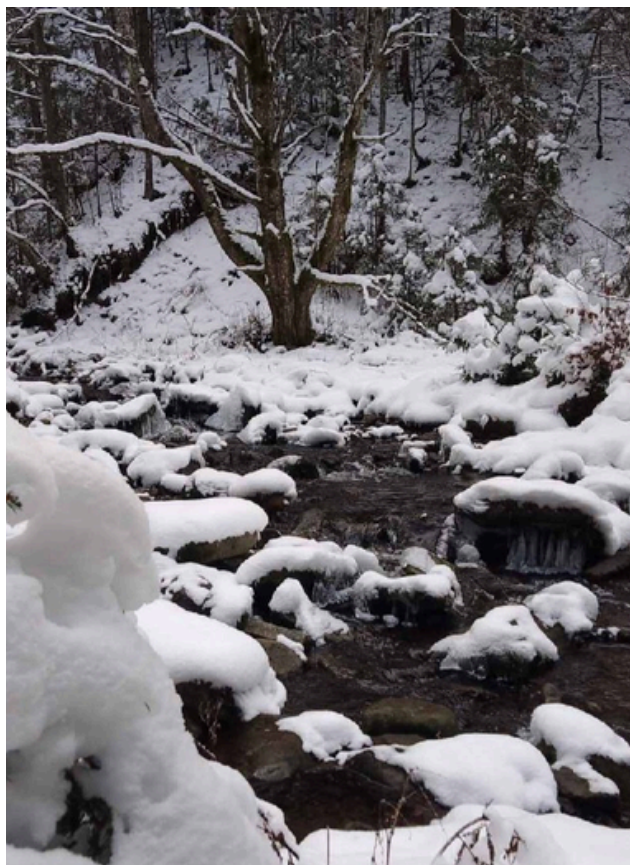
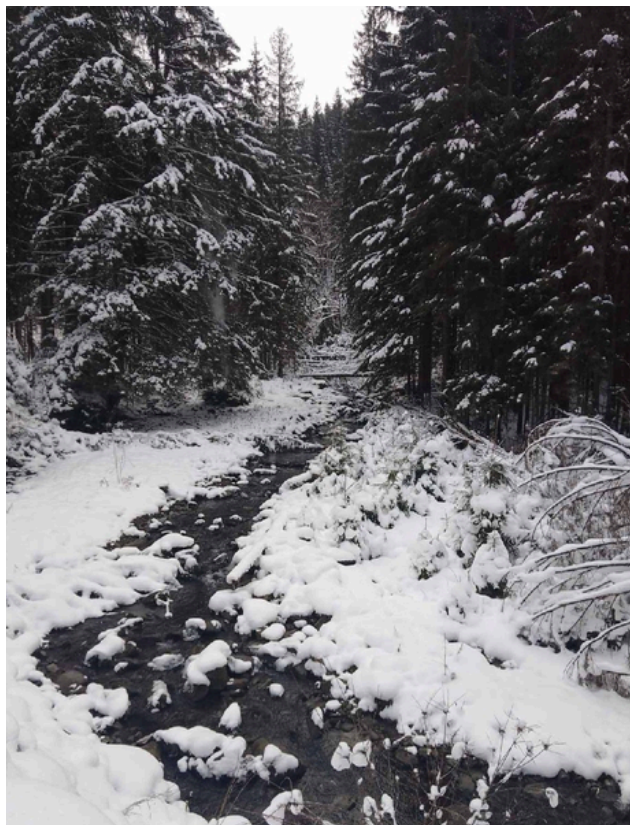
Зимові прогулянки козулі.

При проведенні рейду-перевірки одного з обходів Горганського ПНДВ працівникам вдалося зробити фото козулі, яка неспішно прогулювалася зимовим лісом.

Зима перетворює ліс на справжню казку. Сніг вкриває дерева, створюючи химерні візерунки.

Під час природоохоронного рейду працівники Горганського ПНДВ зробили чудові фото зимового лісу в урочищі Джурджі.

Облік диких звірів по снігу.

Під час проведення природоохоронного рейду працівниками Черниківського ПНДВ було зафіксовано сліди рисі, козулі, кабана та лисиці, які проходили по території заповідника.

Науково-дослідна робота

Працівниками науково-дослідного відділу проведено:

- опрацювання метеорологічних показників за грудень 2024 року;
- камеральну обробку матеріалів мікологічних експедицій, ідентифікацію видів та підготовку отриманих даних для написання Літопису природи за 2024 рік;
- підготовку Інформації з наукової та науково-технічної діяльності природного заповідника «Горгани» за 2024 рік;
- урок-екскурсію «Біорізноманіття поруч з нами: природа в місті» у Міському парку ім. І. Франка для здобувачів освіти Надвірнянського ліцею № 1 ім. В. Чорновола;
- камеральну обробку даних, отриманих під час польових досліджень для написання «Літопису природи» за 2024 рік;
- експедиційний виїзд для фіксації початку сезонного розвитку ранньовесняних ефемероїдів на ботанічних постійних пробних площах № 4–5.

Індикатор пралісів – зубниця залозиста.

У змішаних букових пралісах природного заповідника «Горгани» часто можна зустріти зубницю залозисту (*Cardamine glanduligera*) – багаторічного рослину із трійчастими листками та відносно великими пурпуровими квітами. Це гість з минулого – релікт третинного періоду, який жив у часи після вимирання динозаврів (приблизно 65 млн років тому).

Родова та видова назви рослини пов'язані з особливостями будови певних її частин. Родова назва походить від форми кореневища, яке має багато дрібних зубів, а видова пояснюється наявністю численних залозок, які вкривають нижній бік листків цієї рослини. Зубниця залозиста належить до ефемероїдів – рослин із тривалим життєвим циклом (багаторічних), але із коротким періодом вегетації. Вона гарно переносить суворі зими, оскільки є доволі морозостійкою, може витримувати пониження температури до -23°C . Розвивається рано навесні, коли ґрунт ще холодний. У червні по завершенню плодоношення її надземна частина відмирає, а в ґрунті зберігається кореневище, з якого наступної весни розвинуться нові пагони. Попри те, що літню спеку ця рослина переносить у стані спокою, її підземні органи чутливі до зневоднення і перегрівання, тому на посушливих, добре освітлених ділянках вона не росте.

Індикатор пралісів – підмаренник запашний.

Зростає підмаренник запашний (*Galium odoratum*) групками в змішаних букових пралісах. Це тінисті місця з вологим перегнившим ґрунтом. Характерною особливістю рослини є специфічний запах, який нагадує свіже сіно або кумарин.

Родова назва виду рослини походить від латинського слова «gala» (що перекладається, як молоко), вона отримала його за властивість викликати згортання молока при поїданні її коровами.

Народні назви: маренка запашна, травневий цвіт, травнева трава, чайна трава, лісовий чай, смілка запашна, шерошниця запашна, підмаренок запашний, серцевий друг, печінкова трава.

Мертва деревина відіграє важливу роль для різноманіття пралісів. Звісно, дереворуйнівні гриби далеко не єдина група живих організмів, що залежать від відмерлих стовбурів та гілок. Тетрадонтофора блакитна (*Tetrodontophora bielanensis*) – дрібна ногохвістка (клас у складі членистоногих), яку можна побачити на мертвій деревині у вологих природних хвойних лісах. Харчується тварина органічними рештками: трухлявою деревиною, плодовими тілами грибів, іноді трупами дрібних звірят. Цей зникаючий вид занесений до Червоної книги України, а основною загрозою його існування є знищення пралісових екосистем. Звісно, на території заповідника тетрадонтофори почувають себе в безпеці, тому уважне око дослідника часто помічає групи цих дрібних, характерно темно-синіх тварин на вологих мертвих стовбурах смерек та ялиць.

Еколого-освітня робота

Працівниками сектору еколого-освітньої роботи проведено:

- урок-екскурсію «Птахи нашого краю» у Міському парку ім. І. Франка для здобувачів освіти Надвірнянського ліцею № 1 ім. В. Чорновола та Надвірнянського ліцею № 2;
- екологічні уроки «Основи птахоспоглядання» та «Птахи нашого краю» для здобувачів освіти Надвірнянського ліцею № 3;
- екологічні уроки «Природний заповідник «Горгани»: історія, цінності та діяльність» для здобувачів освіти 4-го і 7-го класів Калуського ліцею № 5;
- екологічні уроки «Водно-болотні угіддя – легені планети» для здобувачів освіти Надвірнянського ліцею № 1 ім. В. Чорновола; навчально-виховного комплексу № 70 та № 122 м. Дніпро;
- тренінг «Сортуй сміття правильно» для працівників природного заповідника «Горгани».

Взято участь у вебінарі «Кліматична освіта для всіх і кожного» від Інституту післядипломної освіти ім. Б. Грінченка.

Новини

Директор природного заповідника «Горгани» Ярослав Петрашук взяв участь у семінарі-тренінгу «Переваги природи та екосистемні послуги на природоохоронних територіях. Модуль 3: Планування майбутніх проєктів», який організований ГО «Дунайсько-Карпатська програма».

Директор природного заповідника «Горгани» Ярослав Петрашук та старший науковий співробітник Мар'яна Окунь взяли участь у події «Вечір добрих історій. Сила синергії», яка була організована Франкфуртським зоологічним товариством.

Розширюємо співпрацю.

Директор і працівники природного заповідника "Горгани" завітали у Калуський ліцей N5.

Під час зустрічі, з директором ліцею, було підписано угоду про співпрацю між установами.

Календар

22 січня відзначається День Соборності України.

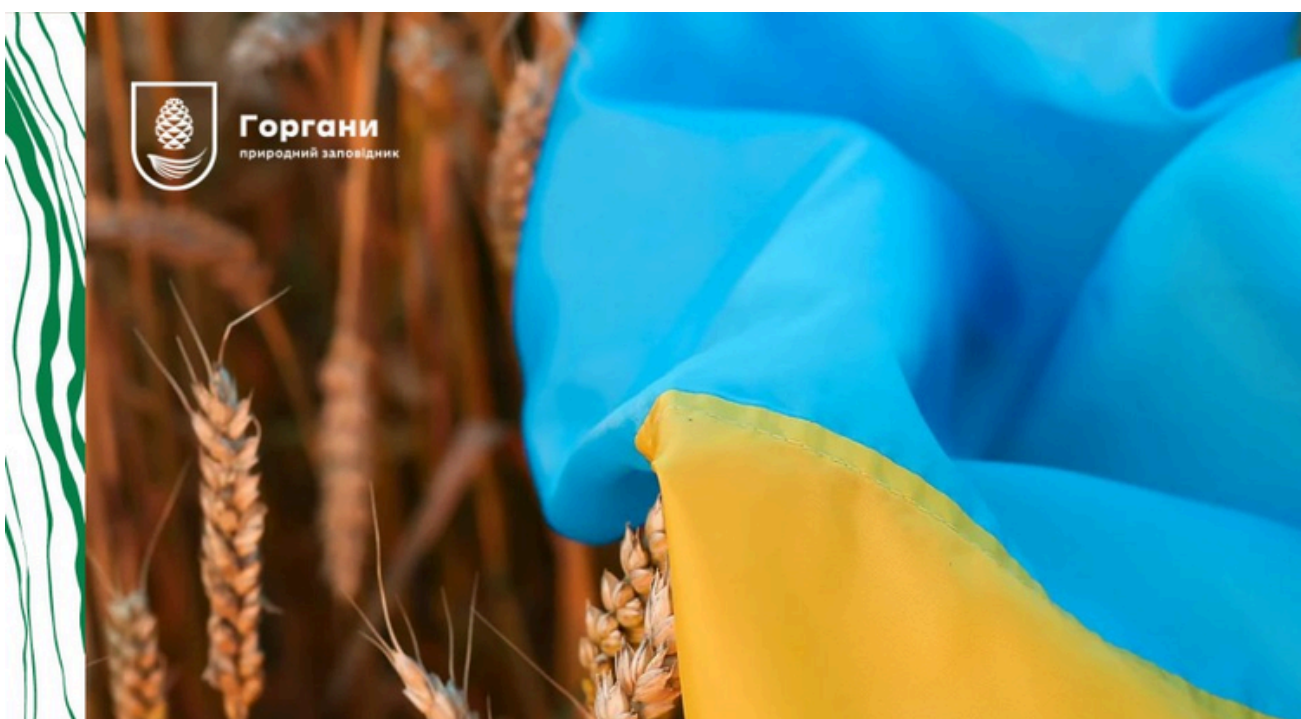
Невтомна боротьба нашого народу за свою свободу триває впродовж багатьох років.

У 1919 році в цей день відбулося проголошення Акту злуки УНР і ЗУНР.

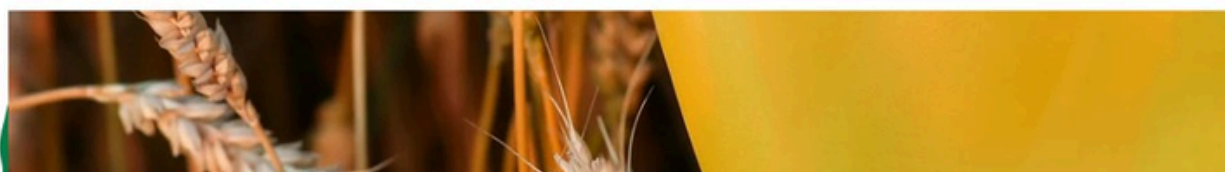
Наша держава переживає складні часі й знову виборює свою свободу та право на існування.

Згадаємо в цей день наших захисників і захисниць, які мужньо захищають нашу Україну від ворога.

Бажаємо всім віри та надії в перемогу!

День Соборності України

29 січня – День пам'яті Героїв Крут.

В 1918 українці мужньо боролися за свою незалежність. Студенти, гімназисти, цвіт української нації вступили в бій проти більшовицької армії біля залізничної станції Крути.

Близько 300 юнаків віддали своє життя за свободу України.

Цей подвиг став символом жертвності, мужності та любові до рідної Батьківщини.

Пам'ятаймо також і тих, хто зараз стоїть на захисті нашої держави і ціною власного життя бореться за незалежність України.

Горгани
природний заповідник

День пам'яті Героїв Крут

Горгани
природний заповідник

Текст і фото: працівники природного
заповідника "Горгани".

Дизайн та верстка: Ірина Пітух

78405, вул. Добровольців, 7д
м. Надвірна, Івано-Франківська обл.
e-mail: gorgany1996@ukr.net
<https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/>